

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt V. Non quia Christi regnum non est de hoc mundo, consequens videri debere, vt non queat Principum armis defendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

virtute, possit inuidtum, sicuti diu ante Constātinum, inter tot tantasque persecutionum tempestates stetit; tamen valde impeditur atque turbatur quies illa vitæ Christianæ, propter quam Paulus orationes & obsecrationes fieri vult pro omnibus qui in sublimitate locati sunt, Vt quietam (inquit) & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate.

CAPVT V.

*Non quia Christi regnum non est de hoc mundo,
consequens videri debere, vt non queat
Principum armis defendi.*

NIHI L ergo tibi Witlingius ille tuus profuerit, cū sic commētur (vt ais) in Matthæi locum, Regnum meum non est de hoc mundo: Non est (inquit) quod huius mundi Principes glorientur se esse Ecclesiæ Christianæ defensores. Ecclesia enim non potest defendi armis; propterea quod regnum Christi non sit de hoc mundo. Quod si quis voluerit esse protector Ecclesiæ; Petri, Pauli, & aliorum Apostolorum ac Martyrum gladium accipiat, non Augusti aut Neronis. Nam Imperatores defendunt externo suo gladio oppida & vicos: Apostoli autem defendunt Ecclesiam gladio spirituali, hoc est, verbo Euangelij, & passione sua qua de verbo testificantur. Sic tuus Apostolus Witlingius: cuius orationis hæc breuissima summa conficitur: Non est Christi regnum ex hoc mundo, ergo non debet mundi armis defendi. Atqui iniqua tamen conditio est, vt possit oppugnari armis, quamuis non sit de hoc mundo; & non possit armis defendi, ne tum quidem cū & arma regno Christi subiecta sint. Et quid regnum Christi est, nisi homines fideles, sancti atque innocentes, in quibus regnat Christus? Nunquāne ergo innocētia, quæ de hoc mūdo non

est, nunquam pudicitia, nunquam virtus armis protegi ac defendi poterit? Et cum ij, ex quibus confurgit Christi regnum, animo constant & corpore, si vis ab eorum corporibus, ne trucidentur, propulsari gladio potest, non poterunt armis arceri ij, qui, si admissi fuerint, multorum animas grauiore morte iugulabunt? Si quem sciret maritus venturum, qui verbis vxorem ad impudicitiam & adulterium pelliceret, puto quod eum, si aliter non posset, armata etiam manu, & terrore propelleret; non modò ne corpus eius impudicè contingeretur, sed ne animus etiam ipse degeneri aliquo deprauaretur affectu. Pudicitiam ergo vxoris si licebit viro vi etiam obiecta tutari, cur non liceat tot animarum, in Christi regno tranquillè degentium, integritatem simplicitatemque defendere ferro, cum id suppetit ac necesse est, reiectis ijs qui fuerant corrupti? Habes ergo defensionem licitam, non corporum modò, verum etiam animorum; quia maior adhibenda cautio sit, ne intereant animæ, quàm ne corpora violentur. Cumque hostes regni Dei & corpora sanctorum petant, & animos perdere gestiant: perspicis vtraque ex parte Christi regnum armis posse defendi. Quid enim est Christi regnum defendere, nisi sanctorum societatem, quoad fieri possit, & corpore & animo ab hostilibus iniuriis inuiolatam conseruare? Ac tametsi cum verbis & sermocinationibus oppugnetur regnum Dei, non prætereunda sit, sed adhibenda imprimis ea quæ verbis & prædicatione veritatis, ac pijs ad Deum precibus, & monitis, literisque suscipitur defensio; tamen securior illa est, quæ ipsa etiam contra gia venenati sermonis excludit. quæ cum præstari verbo solo non poterit, aut solius Ecclesiasticæ disciplinæ seueritate; erit profectò gladij secularis educatione præstanda. non quòd Dei verbum atque Euangelium, in seipso semper firmissimum, eiusmodi defensionis

sionis indigeat; sed quia homines indigeant, ne vide-
 licet hoc ipsum Dei verbum eripiat, ac
 pro salutari doctrinae cibo, virus perniciosi substitua-
 tur erroris. Qui autem propriam ac praecipuam reli-
 gionis veritatisque defensionem in vsu gladij sitam
 arbitretur (cum ea subsidiaria tantummodo, atq. sub-
 feruens rationi & sermoni defensio sit) ita fallitur in
 genere defensionis proprio atque primario, vt olim
 tyranni Principesque Gentilium; qui cum sentirent
 nihil esse in rebus humanis religione praestantius,
 eamque summa vi oportere defendi, vti in ipsa reli-
 gione, sic & in ipsa defensionis propria ratione falle-
 bantur. Defendenda enim religio est (inquit Lactan-
 tius) non occidendo, sed monendo; non saevitia, sed
 patientia; non scelere, sed fide. Illi autem cum nihil
 ratione valerent, & idola sua, deorumque multitudi-
 nem defendere disputando erubescerent, saeviendo
 & trucidando superare contendebant. Ecclesia vero,
 penes quam praecipua propriaque religionis propu-
 gnandae facultas est, contra errorem, ratione; contra
 stultitiam, sapientiae; contra impietatem, pietatis; con-
 tra furorem & vim, patientiae armatura munitur. nec
 tamen subsidia sua negligens, Christianorum etiam
 Principum, hoc est, mater filiorum suorum, opem im-
 plorat. Quamvis enim regnum Dei non sit de hoc
 mundo, tamen quamdiu in mundo versatur, & com-
 muni cum ceteris hominibus mortalitatis conditione
 tenetur, multis eget mundi rebus ad sui conseruatio-
 nem. Alioquin si, quonia de hoc mundo non est, mun-
 danis non debet vti praesidiis, neque igitur cibo &
 potu, neque domiciliis, neque affinitatibus & cogna-
 tionibus, neque ciuitatibus, & ciuitatum legibus, alijs-
 que rebus ad mundi huius figuram pertinentibus vti
 debebit. omnia enim haec de hoc mundo sunt, cum
 tamen regnum Dei non sit de hoc mundo. Licebit &

hoc ex vnius Apostoli exemplo æstimare, qui ad regnum Christi pertinebat, & iam, quatenus Christi feruus, de hoc mundo esse desierat. Ille ergo nunquam propterea mundi præsidis sibi vtendum esse putauit ad sui defensionem? Nonne & Cæsarem appellauit, & militem armatum, à quo deduceretur, accepit? Neque verò id fecit vt seipsum sibi temporaliter, sed vt alijs, quibus adhuc in regno Dei ministerium eius necessarium erat, conseruaret. Quid igitur illa Pauli, non vt hominis vnius, sed vt Apostoli Christi, multisque adhuc vsui ad salutem æternam capeffendam futuri, nisi regni Christi existimanda est fuisse defensio? vt enim quæ Regis, eadem regni defensio est; ita defensio tanti Apostoli, profectò ad regni Dei defensionem protectionemque pertinebat. Neque verò ad hoc Christus protulit, regnum suum non esse de hoc mundo, vt significaret, suum regnum præsidis secularibus nunquam oportere defendi; sed vt ostenderet, quamuis Rex esset, nihil tamen esse mirandum, si non seculi regum more, præsidio militari stipatus, præsertim inter hostes, incederet. Non enim regnum suum eius esse rationis & conditionis, cuius sint regna mundi. Quod si ita esset (quemadmodum Pilatus nullam aliam regnandi rationem animo facile concipiebat) tunc (inquit) ministri mei decertarent pro me, ne traderer Iudæis. Sed regnum meum non est quale huius mundi. humilitatem præ se fert, non potentie ostentationem; mansuetudinem, non terrorem: nec sunt Ecclesiæ ministri proprii, milites; nec arma, ferrum & lanceæ. Sed quamuis regnum Christi non sit de hoc mundo, & ideo neque eius propria defensio, quæ secularibus fit armis: tamen regnum huius mundi, quando reges Christiani sunt, officiosissimè religiosissimi neque regno Christi famulatur, vt quod proprijs sibi telis atque armis, quæ Dei sunt verbum & innocentia

centia vitæ, contra gladiatorum impetus non posset esse defensum, alieno gladio protegatur. Sic enim mutua sibi præstant officia, regnum Christi & regnum mundi, quando inter sese cõsentiunt. Illud iustitiam & pietatem præstat; hoc tranquillitatem & pacem: illud protegit docendo & orando; hoc tuetur temporarijs armis cùm opus est, militando. Et ideo Bernardus hanc commendans confæderationem vtriusque regni, ad eamque conseruandam studiosè cohortans, iungant, inquit, se animis, qui iuncti sunt institutis: inuicem se foueant, inuicem onera sua portent. A t Sapiens: Frater adiuuans fratrem, ambo consolabuntur. Quòd si alterutrum se, quod absit, corroserint & morderint, nõne ambo desolabuntur? Non veniat anima mea in consilium eorum qui dicunt, vel imperio pacem & libertatem Ecclesiarum, vel Ecclesijs prosperitatem & exaltationem imperij nocituram. Non enim vtriusque institutor Deus, in destructione ea cõnexuit, sed in ædificationem. Et infra, Vtrumque, inquit, interesse Cæsaris constat, & propriam tueri coronam, & Ecclesiam defensare. alterum Regi, alterum Ecclesiæ conuenit aduocato. Hæc Bernardus epistola ducentesima quadragesima tertia, ad Conradum Regem Romanorum: & rectissimè omnino; cùm & Iustinianus ipse, de consensu & concordia Sacerdotij Imperijque loquens, non dubitarit eam Symphonix verbo commendare, Nouel. 42. Neque enim sic opponuntur regnum mundi & regnũ Christi, quomodo ciuitas Dei & ciuitas diaboli: sicut etiam non sic inter se contrarij sunt filij huius seculi & filij Dei, sicut filij Dei & filij diaboli. Filij enim huius seculi etiam homines sancti sunt, quamdiu faciunt quod Christus dicit in Euangelio: Filij huius seculi nubunt & tradunt ad nuptias. Non enim ex iniquitate filij huius seculi nuncupantur; sed ex figura mundi huius,

Bernardus
Epist. 243.

secundum quam & ipsi transeunt, & nunquam in eodem statu permanent. Sic regnum mundi siue seculi huius, non sicut ciuitas diaboli, ex peccato dicitur, sed ex necessitate quodam, verumtamen transitorio, fluxuque rerum humanarum statu. & ideo quamuis ciuitates duæ, vna Dei, altera diaboli; vna sanctorum, altera iniquorum, semper inter se voluntatibus studiisque contrariæ sunt, & pacem habere non possunt (prudencia enim carnis, quæ diaboli ciuitatem constituit, inimica Deo est, neque subiecta illi esse potest) tamen regnum mundi & regnum Christi possunt inter se non esse contraria, sed alterum alteri coherere, & illud huic amicum & subiectum esse. Quod enim extiterunt Reges Babyloniæ, sub quibus illius temporis fideles seruiebant, qui ex eorum occasione commouit, quibusdam miraculis cognoscerent & colerent, colloquerent vnum verum Deum, qui vniuersam condidit creaturam, pro quibus illi, quamuis ab ijs captiui tenerentur, orare iussi sunt, & in eorum pace pacem sperare, ad gignendos filios, & domos ædificandas, & plantandos hortos & vineas: hoc totum figuratè significabat Ecclesiam Christi (inquit Augustinus) seruituram fuisse sub Regibus seculi huius. dicit enim Apostolica doctrina, vt omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, & vt reddantur omnibus omnia: cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal, & cetera quæ, saluo Dei nostri cultu, constitutionis humane Principibus reddimus. Ex cuius captiuitatis occasione, ipsi etiam terreni Reges, desertis idolis, pro quibus persequebantur Christianos, vnum verum Deum, & Christum Dominum cognouerunt & colunt, pro quibus Apostolus Paulus iubet orari, etiam cum persequeretur Ecclesiam. Sic enim dicit: Obscuro itaque precium fieri deprecationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, pro Regibus, pro omnibus hominibus

Cap. 21. Libr.
de Cuth rudib.

1. Tim. 2.

nibus, & omnibus qui in sublimitate sunt, vt securam & tranquillam vitam agamus, cum omni pietate & charitate. Itaque per ipsos data pax est Ecclesiæ, quãuis temporalis tranquillitas temporis, ad ædificandas (spiritualiter domos, & plantãdos hortos & vineas. Et hoc fit per totum orbem terrarum cum pace Regum Christianorum, sicut idem dicit Apostolus: Dei agri-^{1. Cor. 2.} cultura, Dei ædificatio estis. Hactenus Augustinus. Itaque si Reges mundi adhuc Ecclesiæ & regno Dei infesti sunt propter suam infidelitatem: orandum pro illis est, vt conuersi protegant, quos auersi premebãt. Sin erunt Reges, vt modò sunt, Christiani: orandum pro illis erit, vt Domino seruiant in timore & tremore, non solùm vt homines, verùm etiam vt Reges: nec ad id modò, ne regia ipsorum maiestas lædatur, verùm etiam, multoq̃ue id magis, ne diuina maiestas profanorum sacrilegis & blasphemis linguis offendatur.

CAPVT VI.

*Quid sit quod beatus Paulus ait in posteriore ad Corinthios:
Non quòd dominamur fidei vestræ.*

PRODV CIT annotatio tua & illum Pauli locum, ex capite primo posterioris ad Corinthios: Non quòd dominamur fidei vestræ. Inde colligi vis, neminem cogendum credere; præsertim quia ad eum Pauli locum ex Ambrosij commentario Erasmus Roterodamus annotarit, fidem liberam esse, dominium necessitatis. Vellem Erasmi annotationem inspexisses attentius: animaduertere ex ea potuisses, non loqui Paulum de ea dominatione quæ exerceatur ad introducendam, seu extorquendam fidem: nam & fideles erãt Corinthij, quos dicit Apostolus fide stare; & si id nõdom fuissent, quænam illa Pauli potuisset esse dominatio, vt fideles fieret? quid sibi in eos iuris, qui adhuc
foris